

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАД НА «КРИХКИХ»
ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ В УМОВАХ КОНФЛІКТУ**

В умовах конфлікту та започаткованих Урядом реформ одним із головних пріоритетів реформи децентралізації управління є підвищення спроможності територіальних громад на всій території України, в тому числі на «крихких» територіях. У даному контексті варто зробити акценти на цілях, задля яких потрібна ця спроможність [1], та розглядати її, виокремлюючи складові, а саме: інституційну; комунікативну; адміністративну; економічну; соціальну; фінансову та ін. в контексті, насамперед, постконфліктного відновлення постраждалих регіонів.

На сучасному етапі реформування можна констатувати: по-перше, наявність як новостворених об'єднаних територіальних громад, так і територіальних громад сіл, селищ і міст, які ще не долучилися до процесів об'єднання, тому склад бюджетної системи України має поки що перехідний характер. По-друге, базова (найнижча) ланка бюджетної системи у вигляді бюджету місцевого самоврядування, а саме ОТГ безпосередньо вважається самостійною, якщо вона фінансово спроможна та має орган управління (самоврядування). Тому варто згадати про вагомі зміни, внесені до Бюджетного та Податкового кодексів України в рамках реформи бюджетної децентралізації, що так чи інакше торкається фінансової діяльності ОТГ — новоствореної перехідної форми, яка має виконати певну історичну роль при формуванні нового територіально-адміністративного устрою в Україні та реорганізації бюджетної системи, що відбувається в останні роки реформ (табл. 1) (складено на основі джерел: [2—4]).

Таблиця 1

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОТГ: ОСНОВНІ ЕФЕКТИ**

№	Нормативно-правове забезпечення	Ефекти
1	Зміни до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин	1) Розширили дохідну базу місцевих бюджетів, у тому числі ОТГ, шляхом зарахування: — плати за надання адміністративних послуг, - державного мита, - збільшення відсотка зарахування екологічного податку, - закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел: ✓ податку на доходи фізичних осіб за новими нормативами ✓ податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки. 2) Запроваджено: - нові види трансфертів, - нову систему вирівнювання за закріпленими загальнодержавними податками

* КУЦЕНКО Тамара Федорівна — к.е.н., доцент кафедри національної економіки та публічного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, tamaritsa@ukr.net

№	Нормативно-правове забезпечення	Ефекти
2	Зміни до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи	Для місцевих бюджетів, у тому числі ОТГ, запроваджено: ✓ акцизний податок з реалізації через роздрібну торговельну мережу алкогольних напоїв, тютюнових виробів і палива, ✓ надано право місцевим органам влади встановлювати ставки податку на нерухоме майно для об'єктів житлової та нежитлової нерухомості та надавати пільги зі сплати цього податку
3	Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад»	- Унормовано питання формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад, - визначені механізми контролю за дотриманням бюджетного законодавства в частині міжбюджетних відносин в органах місцевого самоврядування новоутворених громад
4	Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень в 2016 році»	Розширено повноваження об'єднаних громад на участь у податкових відносинах, у тому числі зі встановлення місцевих податків і зборів, надання податкових пільг
5	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад»	- Визначено порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам об'єднаних територіальних громад на формування їхньої інфраструктури. - Запровадження нових норм дозволило зміцнити фінансову базу місцевого самоврядування, запровадити механізми стимулювання територіальних громад до добровільного об'єднання.

Відомо, що постраждали від конфлікту території Донецької та Луганської областей, а також Запорізької, Дніпропетровської та Харківської областей, розвиток яких зазнав негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході країни [5], залишаються в категорії «крихких», тому що конфлікт продовжується. Саме створені ОТГ на цих територіях взяли на себе відповідальність у цих складних умовах за реалізацію завдань соціально-економічного відновлення і продовжують цю діяльність [6]. Однак «крихкими», на наш погляд, слід вважати також території, громади яких прийняли та продовжують приймати сім'ї переселенців, так званих внутрішньо переміщених осіб (ВПО), а також громади тих областей, які знаходяться в зоні серйозних ризиків і геополітичних викликів в інших частинах України.

Так як фінансова спроможність громад забезпечується за рахунок як бюджетних джерел безпосередньо в рамках бюджетного процесу, так і позабюджетних джерел (кредитування, грантове фінансування тощо), пошук яких громади можуть здійснювати власними силами, слід акцентувати, що в Україні донині гостро стоїть проблема правового забезпечення діяльності місцевої влади, насамперед, в частині управління місцевими фінансами, в тому числі й на «крихких» територіях. Хоча існує багато нормативних актів, на нашу думку, жоден з них повною мірою не окреслює всі важливі аспекти діяльності територіальних громад як першої ланки влади на місцях, зокрема в частині фінансової їх спроможності та можливостей формування фінансової автономії в умовах сучасних реформ, реальних загроз і ризиків, а також з урахуванням запровадження європейських стандартів. Зокрема це стосується Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи (2004 р.) «Про фінансове й бюджетне управління на місцевому й регіональному рівнях» [7], якою передбачається введення та оприлюднення показників ефективності

фінансового управління в галузі видатків на надання місцевих суспільних послуг, обмеження місцевого боргу, встановлення персональної відповідальності службовців органів місцевого самоврядування за об'єктивність і достовірність показників у фінансовій і бюджетній сфері, запровадження процедури незалежного аудиту в органах місцевого самоврядування тощо.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 8 квітня 2015 р. № 214 — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#n10>.
2. Бюджетний кодекс України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Податковий кодекс України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Урядовий портал України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=246396558.
5. Державна цільова програма відновлення та розбудови миру в східних регіонах України (на 2017 — 2020 рр.): Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1071. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-cilov>.
6. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень «Фіскальна безпека України в умовах гібридної війни: виклики, ризики, загрози та напрями реагування. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>.
7. Рекомендація Рес (2004) 1 Про фінансове й бюджетне управління на місцевому й регіональному рівнях. Рада Європи. Комітет міністрів (Ухвалено 8 січня 2004 року на 867-му засіданні заступників міністрів) — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://coe.kiev.ua/docs/km/r\(2004\)1.htm](http://coe.kiev.ua/docs/km/r(2004)1.htm).

*Анна САБАДОШ**

ПРОБЛЕМИ ВИМІРЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Без реформи публічного управління Україні не зможе зберегти свою державність. Реформа публічного управління є однією з основних для країн, які намагаються подолати кризу. Від ефективності публічної служби безпосередньо залежить рівень життя громадян, якість ведення бізнесу, рівень ВВП та інші економічні показники.

Ефективна публічна служба слугує конкурентною перевагою сучасної держави на глобальному ринку. Один із ключових етапів реформи — підвищення спроможності міністерств, перетворення їх на аналітично-владні центри, що будуть лідерами у впровадженні реформ і підвищать ефективність діяльності Уряду в цілому.

Розвинуті країни давно зрозуміли мотивуючу функцію безперервної системної оцінки ефективності публічного управління. Недовіра до публічних інституцій унеможливорює соціально-економічний розвиток країни і суспільства. Вимірювання та оцінювання дій Уряду дає змогу суспільству оцінити рівень задоволення очікувань.

Використовуються показники, які вимірюють різноманітні аспекти впливу публічного управління через політики на суспільство: «Індекс ефективності врядування»

* *САБАДОШ Анна Олександрівна* — к.е.н., доцент кафедри національної економіки та публічного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, sabadosh@i.ua